

Looduskaitsealasest tööst Pärnu linna koolides
võistluse "Kaitseme loodust" raames

Loodust kaitsta tähendab teda tundma õppida, sest kaitsta ja hoida saab seda mida me tunneme.

Meie eesmärgiks on kasvatada avara silmaringiga ja eluks hästi ettevalmistatud inimest. Nii on see esile toodud ka NLKP XXV kongressi materjalides ja NSV Liidu uues konstitutsioonis.

Kaasajal peab iga inimene mõistma looduskaitsega seosesolevaid probleeme, sest need on probleemid, mis eksisteerivad meie tahtest sõltumata. Väära käitumise tulemused pole sageli üldse hüvitatavad. Pole ülearune veelkord meenutada F. Engelsi klassikalist väidet "Elu ise tuletab meile igal sammul meelde, et meie ei valitse loodust mitte nii nagu vallutaja valitseb võõra rahva üle, mitte nii nagu keegi, kes asub väljaspool loodust, vaid et me kuulume loodusesse ja elame selle keskel liha, vere ja ajuga ja et kogu meie valitsemine looduse üle seisneb üksnes selles, et meil on kõigi teiste olenditega võrreldes see eelis, et me suudame looduse seadusi tunnetada ja õigesti kasutada.

Inimese õige mina, st. tema suhtumine ellu ja ümbritsevasse kujuneb välja juba üsna varases eas, kuid kuidas ta kujuneb - see sõltub meist s.o. kodust, koolist ja kogu üldsusest. Seega õige suhtumise kasvatamist loodusesse tuleb alustada juba koolieelses eas ning jätkata pidevalt ka koolis.

Materialistlikku maailmavaadet pole võimalik kasvatada ilma, et noor saaks teadmisi loodusest ja suhtumisest loodusesse. Ka noore inimese poliitilisel ja patriootilisel kasvatusel on looduskaitsealasel kasvatustööl täita üks olulisemaid kohti.

Looduskaitsealist kasvatustööd koolides tehakse kõikide õppeainete kaudu. Eriti head võimalused selleks tööks on aga klassi- ja koolivälises tegevuses. Mitmekülgseid võimalusi looduskaitse-alaseks tööks pakub vabariiklik koolidevaheline võistlus "Kaitseme loodust", mille raamesse on mahtunud ka Pärnu linna koolide looduskaitse töö. Kõik linna 11 üldhariduslikku kooli on osavõtjad võistlusest selle välja kuulutamisest alates.

Võistluse juhtijaks on linnas võistluse "Kaitseme loodust" linna komisjon, kuhu kuulub haridusosakonna koolide inspektor (komisjoni esimehe asetäitja), ELKNÜ Linnakomitee sekretär, Linna RSN TK Kesk-konnakaitse komisjoni liige, metsamajandi looduskaitse inspektor, 1 õpetaja ja loodusesõprade maja direktor (komisjoni esimees). Oluline pole siin mitte komisjoni suur koosseis, vaid selle omavaheline kontakt ja töötahe. Komisjoni koosolekud toimuvad meil 4 korda õppeaasta jooksul. Koosolekutel arutame komisjoni tööplaani, teeme kokkuvõtteid mitmesugustest looduskaitsealastest võistlustest (joonised, kirjandid, plakatid jm), arutame ja hindame õpilaste bioloogiaalaseid uurimuslikke töid, teeme kokkuvõtteid võistluse käigust linnas. Koosolekutel oleme kuulanud looduskaitsealase töö olukorda koolides. Igal õppeaastal on aruandega esinenud 3-4 kooli esindaja. Kõik linna koolid on jaotatud komisjoni liikmete šefluse alla. Erilist tähelepanu on komisjon osutanud uute õpetajate abistamisele ja õpetamisele. Komisjoni ettepanekul on autasustatud aastate jooksul hulk tublisid õpetajaid ja õpilasi - looduskaitsealase töö eesrindlasi.

Looduskaitsealase töö teostamiseks koolis on palju erinevaid võimalusi ja vorme.

Loodusteemalisi näitusi on korraldatud kõikides koolides. Traditsiooniks on kujunenud sügisnäitused S. Davõdovi nim. III Keskkoolis, kus väljapanekutega esinevad kõik klassikollektiivid. Õppeaasta algul korraldatavate näituste teema on tavaliselt "Sügis metsas", "Pargis, aias". L. Koidula nim. II Keskkoolis aupäeval on tavaliselt välja pandud ka näitus talvistest ja näärikompositsioonidest. Ulatuslikumaks ürituseks on igaaastased ülelinnalised seenenäitused, kuid seenenäitusi korraldavad ka koolid ise. Näitusi on korraldatud kevadlilledest, matkadeslt kaasetoodud materjalidest, looduslikest materjalidest valmistatud suveniiridest, loodusteemalistest plakatitest, joonistest jm. Õpilaste loodusteemalisi uurimuslikke töid oleme eksponeerinud ülelinnalistel kokkutulekutel, looduskaitsepäeval, kohtumisõhtutel jm.

Loodusteemalisi viktoriine korraldatakse koolides sageli. Koos küsimustega antakse ka kirjanduse loetelu, kust leida vastuseid. Selline õpilaste suunamine kirjanduse abil leidma vastuseid õpetab õpilasi kasutama kirjandust ning loob eeldused ka osavõtuks vabariiklikes ajalehtedes ilmuvatest viktoriinidest ("Säde", "Noorte Hääli"). Huvitavaid teadmiste võistluse vorme on kasutatud VI ja kl. Koolis.

Kasulikuks loodusteaduslikke teadmisi andvaks töövormiks on kohtumised loodusteadlaste ja loodussõpradega kogu vabariigist. Neid kohtumisi oleme korraldanud ülelinnaliselt ning neid on toimunud igal õppeaastal kõikides koolides. Meie koolide õpilaste külalisteks on olnud Tallinna Loodusmuuseumi töötajad, töötajad vabariiklikest looduskaitse aladelt, Zooloogia- ja Botaanika Instituudist, Metsainstituudist, ENSV LKS vabariiklikust juhatuselt, Tallinna Loomaaiast, Botaanikaaiast jm. Sageks külalised õpilastele on ka meie linna loodusesõbrad sm-d. Kirsil, Rajaste, Reila, Lelov, Hanso, Vaan, Taimet, Aru jt.

Looduskaitsealast kasvatusööb on teostatud õpilaste hulgas ka ülelinnaliste ürituste kaudu.

Igal sügisel alustame ülelinnalise seenenäitusega. Viimastel aastatel on huvi selle ürituse vastu olnud erakordselt suur. Tänu õpilaste, lastevanemate, linna ja rajooni elanike aktiivsele osavõtule on meil eksponeeritud 120 erinevat seeneliiki ning külalistate arv ulatub 2000-ni.

Igal aastal toimuvad loodusesõprade ülelinnalised kokkutulekud, kuhu oleme õpilastega vestlema palunud teadlasi, loodusesõpra, matkamehi. Tavaliselt lõpeb kokkutulek teadmiste võistlusega. Kokkutulekul oleme organiseerinud loodusteadusliku kirjanduse müüki ning koolid on esinenud isetegevus ettekannetega.

Looduskaitsepäevi p oleme rea aastate jooksul tähistanud matkadena loodusesse, kus matkajuhtideks on olnud võistluse "Kaitseme loodust" linnakomisjoni liikmed, LKS Pärnu osakonna liikmed, Loodusesõprade Maja õpetajad jt.

Suvine loodusesõprade kokkutulek toimub meil looduses. Viie päeva jooksul saavad 70 õpilast praktilisi oskusi loodusest (taimede, lindude, putukate tundmine, ravintaime kogumine jpm).

Loodusteadusliku kasvatusööb vormidena õigustavad end kindlasti ekskursioonid looduskaitsealadele ja objektidele, mitmesugused koolisiseseid võistlused, loodusteemalised isetegevuskavad ja agitbrigaadide esinemised.

Linna suuremates keskkoolides on igal aastal läbi viidud bioloogia nädalaid, mis tavaliselt lõpevad ülekoolliliste konverentside või kohtumisõhtutega.

Kahel aastal järjest on toimunud ülelinnaline lindude tundma õppimise võistlus koolide võistkondadele, mida on juhendanud Pärnu KEK-i töötaja sm. E. Lelov. Tublisid ornitolooge on meil IV, I, II Keskkooli ja VI 3-kl. Kooli õpilaste hulgas kellele on vabariigi lülituteadlased usaldanud mitmeid vastutusrikkaid ülesandeid.

Tähtsat kohta sirguva põlvkonna kasvatamisel ja eluks ettevalmistamisel omab töökasvatus. Töös kujuneb välja noore inimese suhtumine ellu ning tema koht elus. Kaalukas osa on siin täita looduskaitse-alasel töö.

Oodatud sündmuseks kõikides koolides on iga kevadised metsapäeva. Nii töötati 1976.a. kevadel õpilaste poolt metsas 33 päeva, kusjuures tööst võttis osa 1246 õpilast.

Suurt tööd on õpilased teinud talvise lisaöö ja varumisel ulukitele. Nii kasvatati linna õpilaste poolt 1976.a. 4726 kg söödajuurvilja, varuti 3430 lehisvihta, 4332 kg heina. Nooremaealiste õpilaste pealdivaks tegevuseks on tammetõrude kogumine. Siin on kohane rakedada ka võistlusmomenti. 1975.a. koguti kogu linna ulatuses 41,3 t. tammetõrusid.

Pärnu on rikas parkide ja haljasalade poolest, millised on jaotatud meie koolide ssefluse alla ning kus hooldustööd teevad õpilased. Suurt tööd on õpilased teinud uute parkide ja haljasalade rajamisel. 1969. alustati ulatusliku pargi rajamist Raeküla linnaosas. 1976.a. kevadel istutati 4050 istikut ja 646 suurt puud. 1976.a. kevadel alustati linna abiturientide pargi rajamist. Kõikide nende tööde planeerijaks ja organiseerijaks ja otseseks juhtijaks on meie linna keskkonnakaitse komisjoni liige sm. Rajaste.

1976.a. rajati meie linna esimene Niidu parkmetsa looduse õppe-rada. IV Keskkooli õpilaste poolt viidi läbi raja märgistamine ning kirjutati rida uurimuslikke töid õppe- ja linnustiku, taime- ja ajaloo kohta. Juba hulk aastaid on meie linna õpilased aktiivsed osalejad parkide ja haljasalade kaitsel, võttes aktiivselt osa "roheline patrulli" rühmade tööst. 1976.a. kuulus "roheline patrulli" 210 õpilast. Kesklinna pargid ja haljasalad on "roheline patrulli" ülelinnalise koondrühma hooleall, kuhu kuulub kõikidest koolidest ligi 30 õpilast. "Roheline patrulli" liikmed omavad eraldusmärke, liikmepiletit ning esinenud korraldajateks ja juhtideks on komsomoliorganisatsioonide bioloogia-alasetöö sektori ja pionieriorganisatsioonid.

Eduka looduskaitse-alase töö, nagu iga teiseki töö aluseks on plaan. Nii on ka looduskaitsealane töö planeeritud kooli üldtööplaanis või selle lisana. Hästi on seda tehtud IV, I, II Keskkoolis ja VI 3-kl. koolis. Kogu töö korraldajateks ja juhtideks on komsomoliorganisatsioonide bioloogia-alasetöö sektori ja pionieriorganisatsioonid.

Igal koolil on looduskaitsealases töös välja kujunenud oma suunad ja tavad. - oma nägu. Nii on Pärnu IV Keskkooli õpilased agarad söödajuurvilja kasvatajad ulukitele, edukas on kooli "Roheline patrulli" töö, koolis töötab looduse rahvaülikooli noortefakulteet. I, IV, II ja Internaatkooli ning VI 3-kl. kooli õpilased on tublid ravimtaimede kogujad. Õnnestunud on VI 3-kl. Kooli töö ja puhkelaagrid, kus tähtis koht on looduskaitsealasel töö. Tublid tammetõrude kogujad on II Keskkoolis, V ja VI 3-kl. Koolis. Kõrgetasemelisi loodusteemalisi üritusi (kohtumised, võistlused, bioloogia õhtud jne) on korraldatud kõikides koolides.

Ühtlustunud on looduskaitsealase töö tase linna koolides ning paranenud on tulemused ka viimastel kohtadel olevatel koolidel.